

E18

ស្តីពូលនៃការអនុវត្តន៍ក្នុងប្រជាពលរដ្ឋនៃកម្ពុជា

୭. ଶେତକୀୟିତା

១. កាលពីថ្ងៃទី១៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧ សហគ្រោះរដ្ឋមន្ត្រីរដ្ឋបាល និងការសម្រួលបញ្ចូន រឿងចូរសើល្យ ជាការសារអង់គ្លេស និងការសាថ្ទូរ ហើយបានស្វែងរកចំណុចការបានចាប់ផ្តើម និងយំឡើងបណ្តាលេសនុលើជនជាប់សង្ឃឹមចំនួនប្រាំនាក់ ដែលក្រោមបានធ្វើប្រកាសពី បទឯក្រិតកម្មប្រជាពិសេស ដែលក្នុងនោះមានលក្ខក ខ្សែវ សំដួន ធនដែរ^១
 ២. កាលពីថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ លក្ខក ខ្សែវ សំដួន ត្រូវបានចាប់ផ្តើម និងនាំឡើង មកចំពោះមុខសហគ្រោក្រមសើបអង្គភុ ក្នុងក្របខណ្ឌនៃការនាំឡើងលើកិច្ចូយ និងការ ដោរដោលចំពោះមុខ ដែលមានគោលដៅក្នុងការសម្រេចចាត់គិតត្រូវយំឡើងបណ្តាលេសនុលើ ការសង្គម ឬក្រោរដោះលេងចូរមានសេវាការនោះ។ បន្ទាប់ពីធ្វើការពិភាក្សាដោរដោលចំពោះ មុខ្យចមក និងដោយ “បានយើក្រុងកសារជាថ្វីទៅត្រូវការកំណត់បោគ្គបស់សាក្សីនានា ដែលបានដាក់ចូលក្នុងសំណុំរឿង”^២ សហគ្រោក្រមសើបអង្គភុបានបង្ហាញចូរមានការយុំ ឱ្យបណ្តាលេសនុលើរបៀប និងរបៀប ខ្សែវ សំដួន។
 ៣. នៅថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ លក្ខក ខ្សែវ សំដួន បានដាក់ចូរសំណើសុំបន្ទាន់ដើម្បី ចូរមានការដោះលេងចូរបានក្នុងសំណុំរឿង^៣
 ៤. នៅថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ សហគ្រោក្រមសើបអង្គភុបានចោរចូរដើម្បីការបិសជករ ដោះលេងចូរមានសេវាការ^៤ ដែលតាមរយៈដីការនេះ សហគ្រោក្រមសើបអង្គភុបាន បិសជកសំណើសុំដោះលេង លក្ខក ខ្សែវ សំដួន ចូរមានសេវាការ។ លក្ខក ខ្សែវ សំដួនកំពុងបានចូរដើម្បីការបិសជករ ដោះលេងចូរមានសេវាការ^៥

¹ ដៃកាសទិន្នន័យបញ្ជាផ្ទៃងពីសីមីបស្បែ នគរបាលការអភិវឌ្ឍន៍ D3។

² ដ៏ការសម្រេចយុទ្ធជនបណ្តាលេខាសទិន កម្រិតឈរទី ០២ & ជាកសាងគុណភាព C26។

³ ຜົນເກີສຸ່ມາໂຄງການແພະໜັບຜູ້ມາໂຄງການເສີມກາຕັບຄູ່ອັກສາການດູລະການ C40 ຍ້າ

⁵ សារណាបណ្ឌីនិងខ្លួនរណ៍ប្រចាំអនុវត្តន៍ដើម្បីការបង្កើតរបាយការដោយរាជរដ្ឋាភិបាល ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ផ្សេងៗទីនេះ និងការគូរការ C40/5/1៩

៥. នៅថ្ងៃទី១៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ សហគមន៍បង្កើតបានបង្ហាញចិត្តការបន្ទូល មេរោះណែនយុំខ្លួន ឈាម ខ្សែ សំដួន^៦ ដែលបានបង្កើតឡើងនៅថ្ងៃទី១៩ ដីកាបដិសជាការដោះស្រាយចិត្តមានសេវាការ^៧។
៦. កាលពីថ្ងៃទី៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ អង្គបុណ្ណិតិន្ទិជម្រះបានបង្កើតបណ្តិ៍ខ្លួនឡើង ទ្វាយ ដែលប្រភាគនឹងដីកាបដិសជាការដោះស្រាយចិត្តមានសេវាការ និងដីកាបន្ទូលមេរោះណែនយុំខ្លួនបណ្តុការណ៍^៨។
៧. តាមរយៈសេចក្តីផ្តើនដំណឹងចុះថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ សហគមន៍បង្កើតបាន ដូចដំណឹងដល់ “ដួនត្រូវចោរ និងមេធារីទាំងទ្វាយរបស់គេ” រយៈពេលនៃការយុំខ្លួន បណ្តុការណ៍ ដូចបានកំណត់ក្នុងដីការសម្រេចយុំខ្លួនបណ្តុការណ៍ (របស់សហគមន៍បង្កើតបង្កើតបាន) ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ និងផ្តុកកំណត់នៅថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ កែឱយសហគមន៍បង្កើតបង្កើតនឹងបន្ទូលមេរោះណែនយុំខ្លួនបណ្តុការណ៍^៩។
៨. នៅថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ឈាម ខ្សែ សំដួន បានសរស់វិគិតចំពោះសេចក្តី សម្រេចបន្ទូលមេរោះណែនយុំខ្លួនបណ្តុការណ៍^{១០}។
៩. នៅថ្ងៃទី១៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ សហគមន៍បង្កើតបង្កើតបានបង្ហាញចិត្តមានការបន្ទូល មេរោះណែនយុំខ្លួនបណ្តុការណ៍^{១១}។

^៦ ដីការសម្រេចអំពីការបន្ទូលចិត្តនៃការយុំខ្លួនបណ្តុការណ៍ នាកេសារកូលការ C26/4។

^៧ សារណាបណ្តិ៍ខ្លួនឡើងនៅថ្ងៃទី១៩ ដីកាបដិសជាការដោះស្រាយចិត្តមានសេវាការ ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨, ថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ នាកេសារកូលការ C40/5/1។

^៨ សាលាដីកាបដិសជាការបន្ទូលរបស់ដួនត្រូវចោរ ខ្សែ សំដួន ប្រភាគនឹងដីកាបដិសជាការណ៍សំណើសំដើរដោះស្រាយចិត្តមានសេវាការ នាកេសារកូលការ C26/5/26។

^៩ សេចក្តីផ្តើនដំណឹង (វិគារ ៦៣.៧) នាកេសារកូលការ C26/6។

^{១០} សេចក្តីផ្តើនការបន្ទូលចិត្តនៃការយុំខ្លួនជាបណ្តុការណ៍ ឈាម ខ្សែ សំដួន នាកេសារកូលការ C26/7។

^{១១} ដីការសម្រេចអំពីការបន្ទូលចិត្តនៃការយុំខ្លួនបណ្តុការណ៍ នាកេសារកូលការ C26/8។

¹² សារណាបច្ចុប្បន្ន ដែលបានប្រភាក់ដើម្បីរាយការណាមូលដ្ឋាន និងការអប់រំ និងការគួរត្រួតពាក្យ C26/9/1%

¹³ សាលាផីការណ៍បិទណ្ឌិងខ្មែរណ៍របស់ លោក សំផែន ប្រជាធិបតេយ្យដែលបានចូលរួមការបំពុញបណ្តាឃោះសាលាផីការណ៍បិទណ្ឌ នាកេវារគ្រប់រាយការ C26/9/12។

¹⁴ ដីកាសស្តីពីអាជីវកម្មរបស់សហគ្រោះរដ្ឋមន្ត្រី អនុលោមតាមវិធាន់ ៦៦ នកសារគណការ D390។

¹⁵ ដីការដែលរាយ និកសារពុណាករ D427។

¹⁶ សារណាមាប្រតិបត្តិកអទុរណ៍ប្រជាធិបតេយ្យការណែនាំព្រៃយ នូវកសាងគុណភាពកសាង D427/4/3។

¹⁷ ចាមិយរបស់ សហព័ន្ធភាពអាជីវកិដី និងបណ្តុះបណ្តាលរបស់លោក ខ្សោយ សំដួល ប្រជាធិបតេយ្យការណ៍លោក ស្រីមុន្តូ

១៩. នៅថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០៩០ លោក ខោវេ សំដែន បានអើយតបទៅនិងចម្លើយរបស់សហព្រះរាជអាណាព្យា¹⁸

២០. នៅថ្ងៃទី១៣ ខែមករា ឆ្នាំ២០៩១ អង្គបុរជិនិងជម្រះបានប្រកាសទូលបាយកបណ្ឌិ៍ឱ្យទ្វារណ៍របស់លោក ខោវេ សំដែន ប្រជាំងិតការដោះស្រាយ និងបញ្ចូន លោក ខោវេ សំដែន ទៅការអង្គជិនិងជម្រះសាលាងចង¹⁹

୨. କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁଭବ

១៨. ដោយអនុញ្ញាតមតាមវិធាន ៨៤ (៣) នៃវិធានផ្លូវក្សរបស់ អ.វ.គ.ក. (“វិធានផ្លូវក្ស”) “ដទនជាប់ពេទ្យ ឬ មេត្តវិធីជាប់ពេទ្យអាចស្មើសុំ (...) ដោយលិខិតជាលាយលក្ខណ៍ អក្សរ ដាក់ជួនក្រឡាបព្រមបែងចែកជាបង្កើតដីជាមួយសាធារណជនប្រជាពលរដ្ឋ”។

၃. ပဇ္ဇန်နှင့်ဖွံ့ဖြိုးနှင့်

១៨. វិធាន ៦៣ (២) (ក) នៃវិធានដោកក្នុងអ.រ.ត.ក. (“វិធានដោកក្នុង”) បានកំណត់ថ្មរោហេ
អតិបរមាដែលការយុទ្ធបណ្តារ៖អាសន្នមិនចូរបានបើសពីរយៈពេលមួយឆ្នាំ វិធាន ៦៣ (៣)
បានអនុញ្ញាតចូរមានការបន្ទាប់ថ្មរោហេនេះចំណូនពីរអង សម្រាប់ថ្មរោហេសរុបបីឆ្នាំ ។ វិធាន
៦៨(១) និង៦៨(៣) រួមគ្នាដែលវិធានដោកក្នុង បានអនុញ្ញាតចូរសហគ្រោក្រមសុបនអង្គភ័ណ
ថ្មរោហេយុទ្ធបណ្តារ៖អាសន្នសម្រាប់រយៈពេលបន្ទូមប្រឈមខេត្ត តាមរយៈការលើក
ឡើងក្នុងបញ្ជាផីពិសេសនៃជីវាឌែលរាយ៖ស្រាយ ។ វិធាន៦៨(៣)ថែងម៉ា “ក្នុងករណីណាក់
រាយ សេចក្តីសម្រចចរក្បាចុកដឹងជាប់ថានៅក្នុងយុទ្ធបណ្តារ៖អាសន្ន ប្បែក្បាលក្នុខណ្ឌ
នៃការងារកំណែក្នុងក្រោមក្រុមប្រជាធិបតេយ្យរបស់សហគ្រោក្រមសុបនអង្គភ័ណ ប្បអង្គ

ឯកសារគុណការ ឯកសារ D427/4/7 ៩

¹⁸ ចេដ្ឋិយទបទៅនឹងចេដ្ឋិយរបស់សហព្រះរាជអាគ្រោះ នកសារគុណភាពរាជ នកសារ D427/4/13។

¹⁹ ដីកាលរម្យចេញកំទងទៅនឹងបណ្តុះងខត្តរណីរបស់លោក ខែវ សំដើន ប្រជាសិទ្ធិដីកាលរម្យ

ឯកសារគុណការ ឯកសារ D427/4/14៩

បុរាណជីវិត ម្រេចក្រោម សាស្ត្រ និង ពេលវេលា ដែល បាន គេ ស្វែងរក នូវ ការ សារ នៅ ក្នុង ពេលវេលា និង ក្នុង ពេលវេលាដែល មិន ត្រឹមត្រូវ ទៅ បាន ស្វែងរក នូវ ការ សារ នៅ ក្នុង ពេលវេលា ទេ ។

၄. ကျော်ဆန်းများနှင့်သွေးစွဲများတို့၏ပေါ်ပေါ်မှုပြုခြင်း

- ឯៗ នៅថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ លោក ឈ្មោះ សំណើនាំ ត្រូវបានចាប់ផ្តើម និងយេប្បុនបណ្តាល៖ អាសន្ន។ សេចក្តីសម្រេចយេប្បុនបណ្តាល៖អាសន្នត្រូវបានពន្លាប់ចិត្តនៅពីរដង²⁰ រួចទៅ

²⁰ ដីការសម្រេចអំពីការបន្ទូររៀលដោនៃការយុទ្ធសាស្ត្រ និងការគុណភាព ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ ឯកសារ C26/4, ដីការសម្រេចអំពីការបន្ទូររៀលដោនៃការយុទ្ធសាស្ត្រ និងការគុណភាព ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ ឯកសារ C26/8។

E18

ហើយ សម្រាប់ចេរះណោមួយត្រាំ។ នៅថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០ សហគមនីបានអង្គភាពនានាសម្រចបន្តការយុទ្ធមូលបណ្តុះអាសន្ន លោក ខ័រ សំដួន ដោយផ្តើកបើវិធាន និង (១) វិធានផ្តើកដែលគឺរួចរាល់ពេល លោក ខ័រ សំដួន បង្ហាញខ្លួនចំពោះអុខ អង្គភាពនិងសម្រេចបានដំបូង²¹ ។ វិធានផ្តើកបានចែងថា ការបង្ហាញខ្លួនរបស់ លោក ខ័រ សំដួន ចំពោះអុខអង្គភាពនិងសម្រេចបានដំបូង ត្រូវរធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ៥(បូន្ទិ៍)ខែ បន្ទាប់ពី សហគមនីបានអង្គភាពចេញដោយការសម្រច រក្សាទុកដែនជាប់ចោរនៅក្នុងយុទ្ធមូលបណ្តុះអាសន្ន។

- ឃោ. ពីរបាយការណ៍ និង ៦៥ (៣) នៃវិធានន័យក្នុងចែងម៉ាស់ច្បាស់ថា “ក្នុងករណីណាក់ដោយសេចក្តីសម្រេចរក្សាទុកជនជាប់ចោទនៅក្នុងយុទ្ធម្ព្យការ៖អាសន្ន (....) ត្រូវអស់អាមុន្តាតក្នុងរយៈពេល ៥(បួន)ខែក្រោយ លើកលែងតែដិជនជាប់ចោទ ត្រូវបាននាំខ្លួនទៅចំពោះមុខអង្គដីនិងដ្ឋានបានដំឡើងក្នុង អំឡុងពេលនៅ”។ ការប្រើពាក្យ “ក្នុងករណីណាក់ដោយ” ហើយវិគត់ច្បាស់ជាងនេះទៅតែ នៅក្នុងការប្រើពាក្យជាការសារដៃគ្នស “in any case” មិនបានគឺទេវាពាណម្លូលបានម្បាយ ដល់ការបកប្រាយវិធាននេះឡើយ។ ពាក្យនេះនឹងអភិវឌ្ឍន៍យ៉ាងតុលាករណី ណាមួយដែលគេអាចប្រព្រឹត្តដូចបញ្ជាផីនេះឡើយ។

ឃ៥. ការបកប្រាយនេះកាន់តែមានបញ្ហាក់បន្ថែមទៀតតាមរយៈ មាត្រា ៣០៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រៃយុទ្ធម្ព្យជាតិ។ មាត្រានេះមានចំណងជើងថា “ការបង្ហាញម្បាយនឹងជាប់ចោទតាមដីការបញ្ជីនិងការបញ្ជី ឬសាលដីការបញ្ជី” ហើយចែងថា “អ្នចមានចែងនៅក្នុងមាត្រាយ៤៩ (សេចក្តីសម្រេចនឹងការដែកក្នុងក្រុងមាត្រាយ៤៩ ឬសម្រេចនឹងការបង្ហាញម្បាយ តាក់ទៅនឹងការយំខ្នួនបញ្ហារោងអាសន្ន និងការត្រូវពិនិត្យតាមផ្លូវគុណការ) នៃក្រមនីតិវិធីព្រៃយុទ្ធម្ព្យជាប់ចោទ នៅក្នុងយុទ្ធម្ព្យបញ្ហារោងអាសន្ន ត្រូវអស់អាមុន្តាតក្នុងរយៈពេលនេះទៅតែ ដិជនជាប់ចោទត្រូវតែបានចូលទៅបង្ហាញម្បាយ នៅមុខគុណការ ក្នុងរយៈពេលនេះទៅដិជនជាប់ចោទត្រូវបានដែងចូលទៅបង្ហាញម្បាយ នឹងវិញ្ញាយឯកជាង”។ មកទល់នឹងចូលដែលបានក្នុងរយៈពេលនេះត្រូវបានដែងចូលទៅបង្ហាញម្បាយ ហើយ គឺចាប់តាំងពីការសម្រេចនឹងសហគមន៍ក្រមនីតិវិធីព្រៃយុទ្ធម្ព្យជាតិបន្ថែមទៀត។ ក្នុងរយៈពេលនេះទៅតែ នៅក្នុងការយំខ្នួនជាប់ចោទត្រូវបានដែងចូលទៅបង្ហាញម្បាយ នឹងវិញ្ញាយឯកជាង និងការបង្ហាញម្បាយ នៅមុខគុណការ ក្នុងរយៈពេលនេះទៅដិជនជាប់ចោទត្រូវបានដែងចូលទៅបង្ហាញម្បាយ នឹងវិញ្ញាយឯកជាង”។ មកទល់នឹងចូលដែលបានក្នុងរយៈពេលនេះត្រូវបានដែងចូលទៅបង្ហាញម្បាយ ហើយ គឺចាប់តាំងពីការសម្រេចនឹងសហគមន៍ក្រមនីតិវិធីព្រៃយុទ្ធម្ព្យជាតិបន្ថែមទៀត។

²¹ ដ៏ការដំណោះស្រាយ ឯកសារគុណភាព កម្រិតអនុវត្តន៍ អល់ទី១៦៧ ឯកសារ D427។

បណ្តុការ៖ ភាសខ្លួន តែងលាក ខ្សែរ សំដួន នៅពេទ្យបាននាំខ្លួនទៅបង្ហាញឡើង នៅចំពោះមុខ អង្គដីជិត្យជម្រះសាលាចំប្លែងទៀត។

៧៦. លាក ខ្សែរ សំដួន ទទួលស្ថាប់ថា ដឹកាសប្រមិជ្ជិទេះ នៃមករា ឆ្នាំ២០១១²² របស់ អង្គបុរាណជិត្យជម្រះ បានប្រាន់បាលបណ្តិ៍ធម្មរណីរហូតដើរដឹកជាមុន ឬដឹកជាមុន សិកាបិទការ សិកាបិទការ ឬដឹកជាមុន បើវិធីដឹកាសប្រមិជ្ជិទេះ មិនអាចមាននីយថា បានការបង្ហាញឡើងនៅមុខអង្គបុរាណជិត្យជម្រះនៅទេ ។ ក្រោម៖ថា ការបង្ហាញឡើងមាននីយថា “ជាការបង្ហាញ ឡើងដោយគ្នា មានខ្លួនគ្នាប់ចំពោះមុខភាពដរតុលាការ”²³។ វិធានដោយក្នុងជាការបង្ហាញគ្នា មានការរបៀប្រាស់ពាក្យនេះបានច្បាស់លាស់។ វិធាន ៦៨ (៣) នៃវិធានដោយក្នុងថែងថា “[I]n any case, the decision of the Co-Investigating Judges (...) to continue to hold the Accused in Provisional Detention (...) shall cease to have any effect after 4 (four) months unless the accused is brought before the Trial Chamber within that time.”។ យើងមានការបកច្ចេកជាការបង្ហាញគ្នា បានដោយក្នុងនីងខ្លួនជាសក្តីការ ៤៤ ហើយបើយោងតាមវិធាន ៧១ នៃវិធានដោយក្នុង “ វិធានដោយក្នុង (...) ត្រូវតែបកស្រាយ ក្នុងនីយការរារាងជានិច្ចដល់ប្រយោជន៍របស់ (...) ដួងជាប់ពេទ្យ”។
៧៧. យោងតាមវិធាន ៦៨ (៣) នៃវិធានដោយក្នុង សេចក្តីសប្រមិជ្ជិទេះ បណ្តុការ៖ ភាសខ្លួន របស់សហគម្រោះក្រោមសិកាបិទការ ឬដឹកជាមុន អង្គបុរាណជិត្យជម្រះ គ្រែពេទ្យបង្ហាញបំផុត នៅពេទ្យបាន ខ្សែរ សំដួន នាយកមានសេវាការជាបញ្ជាន់។

²² ដឹកាសប្រមិជ្ជិទេះ កំទិនិនិងបណ្តិ៍ធម្មរណីរបស់ លាក ខ្សែរ សំដួន ប្រភាគនិងដឹកជាមុន ស្រាយ នកសារកុណាការ ឯកសារ D427/4/14។

²³ CORNU (G.), *Vocabulaire juridique*, Presses universitaires de France, « Comparution », ទំព័រ ១៨១ (ឧបសម្ព័ន្ធ)

²⁴ មាត្រា ៤៥ នៃច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក ដើម្បីការតែងទោសខ្លួនក្នុងរបបកម្មជាប្រជាធិបតេយ្យ

ଶ୍ରେଷ୍ଠବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ

၁၈. លោក ខ្សែសង្គម ស៊ីសុល្យអង្គដំណឹងជម្រះសាលាចំបុង :

- ឯកសារព័ត៌មានអនុញ្ញាត
 - បញ្ជីរបាយការណ៍

ក្រុមពិភីកជំនាញប្រចាំថ្ងៃ

ଶିଳ୍ପିତ୍ରୁଷ୍ଣାକାନ୍ତିପତ୍ର

	មេដារី ស សៀវភៅ	ត្រាំពញ	
P.	មេដារី Jacques VERGÈS	ជានិស	
P-	មេដារី Philippe GRECIANO	ជានិស	
កាលបរិច្ឆេទ	លោកស្រី:	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា